

Huvudman

Marks kommun
bun@mark.se

Delbeslut

Datum 2026-10-07
Dnr SI 2026:4028
Sida **1 (18)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Fritslaskolan F-9 i Marks kommun

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Marks kommun att vid vite av 2 000 000 kronor senast **den 15 februari 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande frånvaroutredningar, särskilt stöd och utredning av ordningsstörande beteende. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Marks kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Marks kommun ska vidta följande åtgärder

Frånvaroutredningar

1. Rektorn ska, beträffande de elever som har upprepad eller längre frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med eleven, elevens vårdnadshavare samt elevhälsan. I det fall utredningarna visar att specifika åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med elevernas frånvaro ska dessa åtgärder också genomföras. Rektorn ska i en förteckning dokumentera vilka elever som under perioden **den 12 oktober 2026 till och med den 31 januari 2027** bedömts ha upprepad eller längre frånvaro och vilket datum en utredning om orsakerna till frånvaron har inletts för respektive elev. Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Skolans arbete med särskilt stöd

2. Se till att vid minst ett tillfälle före **den 2 november 2026** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och om skolans rutiner för detta. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 a och 3 kap. 7 §§ skollagen)
3. Se till att rektorn senast **den 31 januari 2027**, tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
4. Se till att alla lärare, i de fall de befarar att en elev riskerar att inte uppfylla betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, anmäler till rektorn, eller den rektorn har delegerat det till, att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. Detta innefattar att det görs tydligt för lärare hur de ska gå till väga för att anmäla elever som kan vara i behov av utredning om särskilt stöd, och att det finns möjlighet att kontinuerligt anmäla sådana behov. (3 kap. 7 § skollagen)
5. För varje anmälan om utredning av behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, ska rektorn se till att starta en utredning. Detta gäller även elever som identifierats i samband med åtgärd 3 ovan och som inte har åtgärdsprogram redan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden **den 12 oktober 2026 till den 31 januari 2027** samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
6. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje avslutad utredning om behov av särskilt stöd fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. I varje utarbetat åtgärdsprogram ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Rektorn ska, avseende perioden **den 12 oktober 2026 till den 31 januari 2027** dokumentera hur

många åtgärdsprogram som beslutats samt hur många beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)

7. Se till att stöd i form av särskilt stöd och enskild undervisning endast ges till elever för vilka det finns beslut om åtgärdsprogram/beslut om enskild undervisning, och där behovet av stödet framgår av en utredning som utgår från elevens faktiska och individuella behov. (3 kap. 7, 9 och 11 §§ skollagen)

Utredning om ordningsstörande beteende

8. Rektorn ska se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse. I en sådan utredning ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. Utifrån resultaten av utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats under perioden **den 12 oktober 2026 till den 31 januari 2027**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9–10 §§ skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:4028) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2026 inlett en tillsyn av Fritslaskolan i Marks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fritslaskolan följer gällande bestämmelser om frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd, arbetet för trygghet och studiero och ordningsstörande beteende.

Tillsynen har genomförts genom oanmält och anmält besök. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 5 maj och 12

juni 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. betygskatalog, åtgärdsprogram, utredning av ordningsstörande beteende och frånvarostatistik. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Tillsynen har omfattat de områden som framgår av detta beslut och rör skolenhetens verksamhet. Skolans arbete med att skapa trygghet och studiero ingår också i tillsynen. Skolinspektionen gör dock i detta beslut ingen bedömning av om huvudmannen uppfyller författningarnas krav inom nämnda område. Detta mot bakgrund av att flera lagändringar gällande bland annat skolors arbete med trygghet och studiero trädde i kraft den 1 augusti i år.¹ Skolans arbete inom detta område kommer istället att bedömas i ett separat delbeslut vid senare tidpunkt.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Frånvaroutredningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I den frånvarostatistik som Skolinspektionen tagit del av framgår att 56 elever på skolan (från årskurs 1 till årskurs 9) har en frånvaro som överstiger 20% under läsåret 2025/2026. Av dessa har 30 elever en frånvaro på mellan 30 och 100 procent. Huvudmannen uppger i inskickad dokumentation att tre frånvaroutredningar har genomförts under läsåret 2025/2026.

Rektorn uppger i intervju att elevernas frånvaro följs upp regelbundet var sjätte vecka. Inför dessa uppföljningar ber kuratorn mentorerna att rapportera vilka elever som har hög frånvaro. Kuratorn meddelar därefter

¹ Se SFS 2026:1198 och prop. 2025/26: 193.

övrig personal i elevhälsan. Personalen i elevhälsan planerar vilka åtgärder som behöver vidtas och kurator informerar därefter mentorerna om dessa åtgärder. Åtgärderna kan exempelvis innebära att mentorerna har ett möte med elev eller med vårdnadshavare.

Rektorn uppger vidare att vid regelbunden frånvaro på 20 procent eller mer kallas vårdnadshavare vanligtvis till ett samtal med rektor, kurator och specialpedagog. Personal från elevhälsan beskriver att när det gäller långvarig frånvaro så tar kuratorn över ansvaret från mentorn, men det är oklart om det görs någon regelrätt utredning av frånvaron. Det kan även i vissa fall upprättas en orosanmälan till socialtjänsten. Frågan om en frånvaroutredning ska göras kan i vissa fall tas upp på mentorskonferenserna. Rektor uppger att elevhälsan planerar vilka åtgärder som behöver vidtas och kurator informerar därefter mentorerna om dessa åtgärder. Vidare uppger rektorn att det oftast inte sker någon dokumenterad utredning av orsakerna till frånvaron, vid upprepad eller längre frånvaro, och att endast ett fåtal frånvaroutredningar görs.

Lärarna uppger att de får information från kuratorn om elevers frånvaro i procent. De beskriver kuratorn som noggrann med att dokumentera frånvaron och att kuratorn har täta kontakter med vårdnadshavare till elever med upprepad frånvaro. Lärarna uppger att de inte känner till om det görs några frånvaroutredningar. De beskriver att det finns elever med mycket hög frånvaro som varken har åtgärdsprogram eller har fått sin frånvaro utredd. Det framgår inte, av lärarnas uppgifter, att det skulle vara obehövligt att utreda frånvaron. När Skolinspektionen frågar om specifika elever som har hög frånvaro uppger lärarna att flera går i "lilla gruppen", har anpassad studiegång och att de upplever att några av eleverna saknar motivation och därför är frånvarande.

Speciallärarna uppger att elevers frånvaro kan tas upp på mentorskonferenser. Det är i första hand mentorn som, genom samtal med eleven och vårdnadshavaren, bedömer om frånvaron exempelvis kan handla om tillfällig frånvaro eller sjukdom. Om frånvaron blir långvarig och mentors insatser inte är tillräckliga tar kuratorn över kontakten med vårdnadshavare.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen)

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 7 kap. 17 § skollagen ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av förarbetena (prop. 2017/18:182 s. 60) framgår att frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i vissa fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. Detta förutsätter att både skolpersonal och personal inom elevhälsan har kunskap om riskfaktorer för frånvaro, om upptäckt och åtgärder samt kännedom om beprövad erfarenhet och forskning om frånvaro. Fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att utreda frånvaron skyndsamt hos elever med längre eller upprepad frånvaro. Tillsynen visar att det på skolenheten finns oklarheter kopplade till flera delar i arbetet gällande elevers frånvaro. Elever som har upprepad eller längre frånvaro identifieras visserligen på skolenheten, kontakt tas med vårdnadshavare, och för vissa elever vidtas också åtgärder för att komma till rätta med frånvaron. Det framgår dock att det i de flesta fall där elever har upprepad eller längre frånvaro inte startas någon utredning för att ta reda på orsakerna till elevens upprepade eller längre frånvaro² som dokumenteras i en frånvaroutredning. Trots att det på skolan finns många elever som får anses ha upprepad eller längre frånvaro, i flera fall under en termin eller mer, har endast ett fåtal frånvaroutredningar genomförts.

Att orsakerna till elevers upprepade eller längre frånvaro inte utreds ordentligt eller dokumenteras i en frånvaroutredning, innebär att det saknas ett adekvat underlag för att sätta in relevanta åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro. Att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Att orsakerna till

² Det som avses här är situationer där det inte framkommit att en utredning skulle vara obehövlig.

elevers upprepade eller längre frånvaro skyndsamt utreds och att åtgärder sätts in utifrån vad utredningen visat är en central del i detta.

Extra anpassningar, anmäla och utreda behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att lärare följer upp elevernas kunskapsutveckling. Enligt de intervjuade ger lärarna, när de bedömer att elever inte kommer nå betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper, eleverna stöd i form av extra anpassningar. Lärare uppger som exempel på extra anpassningar bildstöd, enklare material, skärmar, hörselkåpor eller att få se på en film i stället för att läsa fakta eller använda sig av inläsningstjänst.

Speciallärarna uppger i intervjuer att de arbetar med stödinsatser för de elever som behöver det i form av extra anpassningar på lågstadiet och högstadiet.

Anmälan och utredning om behov av särskilt stöd

Av Skolverkets statistik över elevens kunskapsresultat framgår det att 61 procent av eleverna i årskurs 6 på skolan uppnådde kunskapskraven i alla ämnen under läsåret 2024/25, jämfört med riket där det var 70 procent av eleverna som uppnådde kraven. Vad gäller årskurs 9 var det 53 procent av eleverna som nådde kunskapskraven i alla ämnen, jämfört med 72 procent i riket.

Av inkommen dokumentation från huvudmannen inför tillsynen framgår att det vid skolan finns 69 elever som inte når betygskriterierna för årskurs 6 respektive årskurs 9 i ett eller flera ämnen. Många av dessa elever har inte uppnått betygskriterierna i minst ett ämne i tre terminer i följd. 24 av de elever som inte uppnått betygskriterierna i minst ett ämne i tre terminer i följd har inte heller utretts för särskilt stöd.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det finns flera elever på skolenheten som lärarna befärar inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Detta gäller elever som får extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Lärarna i alla årskurser uppger i intervju att elevernas kunskapsutveckling följs upp på mentorskonferenser genom en gradering med färgerna grönt, gult och rött. Elever som riskerar att få betyget F eller inte når kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas markeras med rött, och utifrån detta beslutar elevhälsopersonalen om insatser. Om en elev visar progression bedömer elevhälsopersonalen att insatserna fungerar, även om eleven fortsatt är markerad med rött och inte når betygskriterierna eller

inte når kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. I sådana fall går skolan, enligt lärarna, inte vidare med någon utredning om särskilt stöd. Vid mentorskonferenser påtalar lärarna också när extra anpassningar inte är tillräckliga och en elev är i behov av en utredning om särskilt stöd. Lärarna uppfattar detta som att de anmäler elevens behov av en utredning om särskilt stöd till rektorn. Processen är muntlig och det görs ingen formell skriftlig anmälan. Det finns inte heller någon blankett eller annan skriftlig rutin för att anmäla behov av särskilt stöd berättar lärarna. Lärarna uppger vidare att de ofta får till svar under mentorskonferenserna att ytterligare extra anpassningar ska prövas innan en utredning om särskilt stöd ska påbörjas. Lärarna känner inte till hur det avgörs om, eller när, en utredning om särskilt stöd påbörjas.

Lärarna ger flera exempel på elever vars behov av särskilt stöd de har påtalat på mentorskonferenser, utan att någon utredning därefter har inletts. Det gäller exempelvis elever som inte har uppnått betygskriterierna i ett ämne och fått betyget F eller inte når kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Om eleven samtidigt har visat progression genom extra anpassningar har skolan i stället fortsatt att pröva ytterligare extra anpassningar, även om eleven inte når betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Lärarna uppger vidare att när de återigen påtalar att eleverna inte når målen tas eleven upp i elevhälsan, men lärarna uppger att de inte har kännedom om eleven då utreds för särskilt stöd eller inte.

Elevhälsans personal berättar att frågor om extra anpassningar diskuteras på mentorskonferenserna. Där ger elevhälsans personal råd och stöd till lärarna. Elevhälsans personal uppger vidare att lärarna tar upp elever på mentorskonferenser och kan då få fler förslag på extra anpassningar och stödinsatser. När deltagarna på mentorskonferenserna bedömer att alla möjligheter med extra anpassningar har prövats blir det aktuellt med en utredning om särskilt stöd. Elevhälsans personal uppger att arbetsgången gällande särskilt stöd och hur och när särskilt stöd utreds är otydlig på skolan och att den är otydlig även för lärarna. Elevhälsan hade önskat en tydligare struktur i arbetet med särskilt stöd, bland annat gällande när en anmälan om behov av en utredning av särskilt stöd ska göras och en utredning om särskilt stöd inledas. Elevhälsan berättar att elevärenden för närvarande enbart tas upp en till två gånger per termin på mentorskonferenserna och att det är då frågan om en elev kan vara i behov av särskilt stöd behandlas. Personal från elevhälsan ger exempel på lärare som inte vet hur de ska göra för att anmäla att en elev behöver utredas för sitt behov av särskilt stöd. Vidare berättar elevhälsans personal att vissa elever på högstadiet kan behöva mer stöd än extra anpassningar och utredas för sitt behov av särskilt stöd. Dessa elever tas dock inte upp av mentorerna på mentorskonferens eftersom de inte har fått information av ansvarig ämneslärare om att eleven är i behov av mer stöd.

Rektorn berättar att elevärenden tas upp på mentorskonferenser. Konferenserna hålls två gånger per termin och där deltar rektor, lärare och elevhälsans personal. Där diskuteras bland annat vilka stödåtgärder som kan behöva vidtas i respektive elevärende. Vid nästa mentorskonferens följs åtgärderna upp och resultatet analyseras. Rektorn anser att anmälan om behov av utredning för särskilt stöd sker när lärarna anmäler det på mentorskonferenserna. Rektorn fattar då muntliga beslut om att en utredning om särskilt stöd ska inledas. I de fall där rektorn inte anser att en utredning ska inledas samtalar deltagarna på mentorskonferensen om vilka stödåtgärder och extra anpassningar som är nödvändiga. Rektorn uppger att om någon i personalen påtalar att stödåtgärderna inte är tillräckliga kan rektorn besluta att en utredning om särskilt stöd ska inledas. Först då inleds en utredning om särskilt stöd och en pedagogisk kartläggning genomförs. Rektorn fattar däremot inte något beslut om att en elev inte är i behov av särskilt stöd. Enligt rektorn finns det inte någon elev som inte hanteras genom detta arbetssätt eller som riskerar att hamna mellan stolarna.

Upprättande av åtgärdsprogram

Vid Skolinspektionens granskning av betygskatalogen för höstterminen 2024, vårterminen 2025 och höstterminen 2025 framgår att 24 elever har haft betyget F i ett eller flera ämnen under flera terminer. Dessa elever har inte åtgärdsprogram och har inte heller utretts för sitt eventuella behov av särskilt stöd, vilket har redovisats ovan.

Lärare uppger i intervju att stödinsatser i form av särskilt stöd inte alltid sätts in där lärarna ser ett behov. Som exempel nämner lärarna en elev med utländsk bakgrund som under en längre tid har haft betyget F, men som inte utretts för särskilt stöd eftersom eleven visat på progression i sitt lärande. Lärarna upplever att det är otydligt vilka elever som utreds för särskilt stöd och varför vissa elever har åtgärdsprogram men inte andra.

Elevhälsans personal uppger att en del av de elever som har F i flera ämnen under minst tre terminer inte har åtgärdsprogram. Rektorn har beslutat att dessa elever inte ska ha särskilt stöd, även om det inte har gjorts någon utredning gällande dessa elevers eventuella behov av särskilt stöd. Eleverna får, i stället för en utredning om särskilt stöd, extra anpassningar av lärare eller speciallärare. Personal från elevhälsan antar att dessa elever har tagits upp på någon mentorskonferens men att det inte har ansetts som nödvändigt att de här eleverna ska utredas för sitt behov av särskilt stöd.

Det finns flera elever på skolenheten som får särskilt stöd utan att ett åtgärdsprogram har utarbetats eller att en utredning om särskilt stöd har gjorts, uppger personal från elevhälsan. Av intervjuer med speciallärarna och lärare framgår att elever bland annat får enskild undervisning av speciallärare utan beslut om åtgärdsprogram eller att någon utredning om elevens behov av särskilt stöd har gjorts. Undervisningen ges vid något eller

några tillfällen per vecka under en längre tid. Lärarna och speciallärarna uppger exempelvis att det finns elever som får enskilt stöd i matematik under åtta veckor. Enligt speciallärarna fattas beslut om enskild undervisning utan att elevernas behov av särskilt stöd har utretts och utan att något åtgärdsprogram upprättas.

Rektorn uppger att det är viktigt att man provar olika åtgärder i klassrummet innan det upprättas ett åtgärdsprogram. Rektorn uppger vidare att det finns elever som inte har åtgärdsprogram trots att de har haft betyget F i flera ämnen under flera terminer. För en del av dessa elever uppger rektorn att hen fattat muntliga beslut på mentorskonferenserna om att inte inleda en utredning om särskilt stöd eller upprätta åtgärdsprogram. Exempelvis finns det en elev som inte har något åtgärdsprogram med anledning av att socialtjänsten är inkopplad. För en annan elev har rektorn beslutat att avsluta åtgärdsprogrammet. Rektorn anser att extra anpassningar räcker så länge eleven är motiverad. Ytterligare en elev har inte utretts för särskilt stöd och inte heller fått något åtgärdsprogram då det inte har gått att få till en dialog med eleven eller elevens vårdnadshavare uppger rektorn. Några elever i den "lilla gruppen" har inte åtgärdsprogram då de vill prova på att delta i gruppens undervisning. Om de vill fortsätta i den "lilla gruppen" upprättas ett åtgärdsprogram enligt rektorn.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd

ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. (3 kap. 10 § skollagen)

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt. (3 kap. 11 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns flera och allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd på skolenheten.

Av utredningen framgår att det är oklart för lärare hur processen kring att göra en anmälan om en elev är i behov av särskilt stöd går till. Det är exempelvis otydligt, även för personalen i elevhälsan, om det är en anmälan om utredning av särskilt stöd som görs när lärare påtalar att en elev behöver mer stöd under mentorskonferenserna. Eftersom det, såvitt framkommit, endast är vid mentorskonferenser som elevers behov av en utredning om särskilt stöd kan påtalas finns det en uppenbar risk för att elever som är i behov av en utredning om särskilt stöd inte fångas upp. Vid intervjuer framkommer exempelvis att elever, som elevhälsan bedömer kan vara i behov av särskilt stöd, inte anmälts för utredning om särskilt stöd eftersom elevens mentor (som är den som är närvarande vid mentorskonferensen) inte har fått den information som denne behöver om eleven från ansvarig ämneslärare. Risken för att elever i behov av särskilt stöd inte uppmärksammas och utreds eller att elever får vänta orimligt länge på en utredning om särskilt stöd torde också vara stor i och med att mentorskonferenserna enbart hålls en till två gånger per termin. Både personal från elevhälsan och lärare beskriver att arbetsgången gällande särskilt stöd och hur och när anmälan om särskilt stöd ska göras är otydlig på skolan. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att det finns brister i arbetet med att anmäla elever som kan vara i behov av utredning om särskilt stöd på skolan. Att det är tydligt för lärare och annan personal

hur de ska gå till väga för att anmäla elever som kan vara i behov av särskilt stöd, och att det finns möjlighet att kontinuerligt anmäla sådana behov, är en väsentlig del för att en skolas arbete med särskilt stöd ska fungera.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns många elever vid skolan som inte når betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen. Bland dessa elever finns ett flertal som under tre terminer i följd inte nått betygskriterierna i minst ett ämne. Trots att de aktuella eleverna inte nått betygskriterierna i flera ämnen flera terminer i följd har deras behov av särskilt stöd inte utretts, vilket är anmärkningsvärt. Det är ett begränsat antal elever som vid tiden för tillsynen utretts för behov av särskilt stöd. Intervjuade lärare ger flera exempel på elever som de anmält till rektorn eftersom eleverna riskerar att inte nå betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper, och som de menar borde utredas för särskilt stöd, men där elevens behov av särskilt stöd inte har utretts.

Skolinspektionen bedömer, mot denna bakgrund, och med beaktande av vad som i övrigt framkommit, att det även finns brister i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd på skolan. Om en elevs behov av särskilt stöd inte utreds finns en risk att eleven inte får det särskilda stöd denne har rätt till, vilket kan få långsiktiga konsekvenser för eleven.

Av utredningen framgår vidare att elever på skolan i vissa fall ges särskilt stöd trots att en utredning av vad för särskilt stöd eleven är i behov av inte har gjorts och något åtgärdsprogram inte har utarbetats för eleven. Speciallärare och lärare har bland annat berättat om elever som har enskild undervisning men där det inte har gjorts varken någon utredning om elevens behov av särskilt stöd, upprättats något åtgärdsprogram eller fattats något beslut om enskild undervisning. Enligt rektorn, elevhälsan och lärarna väljer elevhälsan och rektorn för vissa elever att inte utarbeta åtgärdsprogram eller fatta beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Om elever ges särskilt stöd utan att detta föregåtts av en utredning finns en uppenbar risk för att eleven inte får det särskilda stöd som denne har behov av. Likaså är det viktigt, inte minst ur en rättssäkerhetssynpunkt, att beslut fattas om att utarbeta åtgärdsprogram, eller att inte utarbeta åtgärdsprogram, eftersom ett sådant beslut går att överklaga.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i flera delar av arbetet med särskilt stöd på skolenheten och att detta bland annat fått till följd att elever som borde ha utretts för särskilt stöd inte blivit anmälda eller utredda för särskilt stöd.

Vad gäller arbetet med extra anpassningar har det inte framkommit annat än att arbetet på skolan inte brister gällande skollagens krav inom det området.

Utreda ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn samt av lektionsobservationer framgår att studieron kraftigt varierar mellan olika lektioner, ämnen och klasser. Eleverna uppger bland annat att det är vanligt att några elever stör studieron och att elever springer runt under lektionerna. Vid Skolinspektionens observationer varierade studieron på de lektioner som besöktes. Rektorn uppger att studiero är god på mellanstadiet. Det finns däremot utmaningar med studieron på högstadiet där speciellt sena ankomster är ett problem som stör studieron.

Eleverna beskriver att det ibland är svårt att koncentrera sig eftersom några elever stör ordningen, lämnar klassrummet eller hämtar andra elever från andra klassrum. I Skolenkäten för årskurs 5 2025 framgår det mycket låga resultat gällande hur eleverna bemöter varandra och hur lärare blir bemötta av elever. Skolans egen kartläggning visar att det speciellt på lågstadiet förekommer ett ovärdat och otrevligt språkbruk och att det finns en negativ attityd mot andra elever och lärare. Det framkommer även att eleverna på lågstadiet känner sig otrygga i korridorer och kapprum.

Lärare och elevhälsan säger i intervjuerna att det är samma elever som återkommande stör ordningen på lektionerna. På lågstadiet lämnar elever klassrummet och rör sig i korridorer och in i andra klassrum för att hämta andra elever, och elever är utåtagerande. Rektorn uppskattar att det är cirka fem till tio elever på lågstadiet som lärarna för närvarande har utmaningar med. Lärarna säger att om elever bryter mot ordningsregler får eleverna prata med rektorn eller kan få gå ut från lektionen, men de tror inte att det genomförs någon utredning.

Lärarna berättar om en incident med en elev som agerat våldsamt i närtid men det har inte gjorts någon utredning om ordningsstörande beteende i det fallet. Lärarna uppger att de har berättat om elevens ordningsstörande beteende till rektorn flera gånger innan incidenten.

Lärarna berättar om elever på högstadiet där situationen är problematisk kring ordningsstörande beteende. I ett av fallen har lärare fyllt i underlag och information om eleven, men de vet inte om det gjorts någon utredning om ordningsstörande beteende. Lärarna känner inte heller till begreppet "utredning kring ordningsstörande beteende" och vem som i så fall genomför en sådan utredning.

Rektorn uppger att när det är problem med elevers ordningsstörande beteende kallar rektorn elev och föräldrar till möte, vilket har hänt flera gånger. Det kan vara olika problem så som låga studieresultat kopplade till att elever stör ordningen. De åtgärder skolan har möjlighet att sätta in, och oftast gör är att de har fler vuxna i klassrummet. Vidare kopplar de på

speciallärare som tar fram motiverande material och utför klassrumsobservationer. Rektorn berättar att även specialpedagog kan utföra observationer i klassrummet i syfte att undersöka om undervisningen kan se ut på ett annat sätt. De kan också ha kuratorsamtal med eleven.

För att upprätthålla tryggheten och studieron på skolenheten finns det en konsekvenstrappa men rektorn uppger att den inte följs av alla lärare. Alla lärare säger inte till eleverna eller gör de åtgärder som de kan i klassrummet utan kontaktar rektorn direkt. När rektorn får vetskap om ordningsstörande beteende uppger hen att de undersöker vilken åtgärd de kan vidta utifrån den verktygslåda som finns. Exempelvis kan de koppla in speciallärare, använda sig av motiverande arbetssätt eller ha ett samtal med eleven tillsammans med kurator. Någon utredning om ordningsstörande beteende görs inte och inte heller någon utredning om behov av särskilt stöd, även om rektorn uppger att det kan vara låga studieresultat kopplat till att en elev stör ordningen.

Elevhälsans personal berättar att vissa lärare inte följer konsekvenstrappan utan kontaktar rektorn direkt, vilket inneburit att vissa steg i rutinen hoppats över. Elevhälsopersonalen uppger att det ibland lett till att elevhälsoteamet inte blivit involverat eller fått återkoppling gällande elevers ordningsstörande beteende. De beskriver att det blir svårt när snabba beslut fattas utan att elevhälsoteamet känner till situationen. Elevhälsan vet inte varför utredningar om ordningsstörande beteende inte genomförs. De anser att det skulle vara hjälpsamt att genomföra utredningar och att det skulle leda till att det blir tydligare vilka åtgärder som personalen ska vidta.

Rättslig reglering

Om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen)

Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. (5 kap. 10 § skollagen)

Av förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 326) framgår att de disciplinära åtgärder som föreslås i den nya skollagen inte ska användas i bestraffningssyfte. Avsikten är att de ska leda till ett ändrat beteende hos den elev som är föremål för åtgärderna och därmed skapa en bättre skolsituation såväl för den aktuella eleven som för övriga som verkar i skolan. Om en elev fortsätter med sitt olämpliga beteende eller gör sig

skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn därför se till att saken utreds. Med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen av elevens olämpliga beteende ska rektorn se till att det vidtas åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende. En sådan åtgärd kan vara att tilldela eleven en skriftlig varning. Det kan också handla om att ge eleven stöd i undervisningen eller annat stöd från elevhälsan om det visar sig att eleven är i behov av detta.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Fritslaskolans arbete för att utreda elevers ordningsstörande beteende.

Utredningen visar att det inte görs någon utredning om ordningsstörande beteende då elever vid upprepade tillfällen stör ordningen även om lärare har uppmärksammat rektorn på behovet av det. Lärare kan ge exempel på flera elever där det behöver göras en sådan utredning. Elevhälsans personal är även de frågande till varför det inte genomförs utredningar om ordningsstörande beteende så att de kan vidta de åtgärder som behövs för de aktuella eleverna. Det framgår att det i vissa fall vidtas åtgärder för att komma till rätta med elevers ordningsstörningar, men det görs ingen utredning av elevens ordningsstörande beteende för att kunna avgöra vad som är den bästa åtgärden i det enskilda fallet. Att orsakerna till elevers ordningsstörande beteende inte utreds ordentligt kan medföra att nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med ordningsstörningar inte vidtas. Detta kan få till följd att andra elevers undervisning påverkas på ett negativt sätt och att den generella studieron och skolmiljön blir lidande. Det är därför viktigt att utredningar om ordningsstörande beteende görs på skolenheten.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Marks kommuns verksamhet vid Fritslaskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Marks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att det föreligger allvarliga och omfattande brister i flera centrala delar av skolans arbete. Bland annat finns det elever som under flera terminer haft väldigt hög frånvaro utan att orsakerna till

frånvaron har utretts eller att åtgärder anpassade för eleven har vidtagits för att komma till rätta med frånvaron. Att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Det finns även brister i arbetet med att utreda elevers ordningsstörande beteende. Att elevers ordningsstörande beteende inte utreds ordentligt kan bland annat få till följd att andra elevers undervisning påverkas på ett negativt sätt och att den generella studieron och skolmiljön blir lidande. Det finns också omfattande brister i arbetet med särskilt stöd på skolan. Bland annat uppmärksammas och anmäls inte alltid elevers behov av att utredas för särskilt stöd och det startas inte heller alltid en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan gjorts om att en elev kan ha behov av sådant stöd. Det förekommer även att elever ges särskilt stöd, bland annat i form av enskild undervisning, trots att elevens behov först inte har utretts och nödvändiga beslut fattats. Bristerna medför sammantaget att det finns en uppenbar risk att elever inte får det stöd som de behöver och har rätt till. Detta riskerar att medföra att eleverna inte når de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Skolinspektionen konstaterar att det finns ett nära samband mellan att elever ges det särskilda stöd de behöver, frånvaro och ordningsstörande beteende och att brister i arbetet inom alla dessa områden på en skola riskerar att på ett allvarligt sätt påverka elevernas möjligheter att utvecklas och tillgodogöra sig undervisningen och nå målen för utbildningen.

Skolinspektionen bedömer, mot ovanstående bakgrund, sammantaget att bristerna som påtalats i beslutet allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Bristerna är var för sig av allvarlig karaktär. Bristerna, som har pågått under en längre tid, riskerar att få långsiktiga negativa konsekvenser för eleverna, i synnerhet för elever som inte har fått det särskilda stöd som de har rätt till eller som har hög frånvaro och som en följd av bristerna riskerar att lämna grundskolan utan att uppfylla betygskriterierna i ett eller flera ämnen.

Det finns mot denna bakgrund skäl att förena föreläggandet med vite. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 2 000 000 kronor.

X Niklas Sjölen

Beslutsfattare
Signerat av: Niklas Sjölen

X Lena Knutsson

Föredragande
Signerat av: Lena Knutsson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Karolina Hallenberg, utredare Alice Odéen och regionjurist Johan Kylanfelt medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 2320, 4013 15 Göteborg, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektionen att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.